Azərbaycan

AZƏRBAYCAN XALQ CƏBHƏSİNİN QƏZETİ

№ 43 (143) 27 MAY 1992

SATIŞI GIYMƏTI 1.50

SON KÜNLƏR

NEZAVİSİMAJA GAZETAnın mühüri Ədalət Mühüzjev bildirdiyi kimi, Sərdıqut Əliyazda RİTA-SƏTA-nın müxbirə musahibəsində dejib: Xalq Cəbhəsi dişin sıxılışlıqbir, İabc etməkla İıqdalıjır. Ona kora da Moskadə xalmadə da mə'qadıminə imtinaıjıətə objektə mə'nuıat vermakdır. AXM MDB-nin ərəlrinadgır. Yuxın fejri-cəbitlinjın tərəfindadgır. Bu kun Azərbaıjcana İalnıış h. ölnjes İazılmışdır.

AXM ALİ MƏCLİSİNDƏ

Son kunlər dövlət cəjisəxtin dıqta edən AXM bıp tuşkılat xınn bıpıx xıbrınıp mə'unjətin bıjınıq mə'nıjıbıq. Ona kora da AXM Alın Məclisinnın mədjın 23-dakınıpılan sessiyası respublikada İpanmışın vəziıjətin müzakıjə edəjək İarıamda duran vəzıvıdıaxnın müəjlənəşdıpıpıldı.

Kundəlıjın birınnın məsələsı – 14-15 maj ədə sonrakı kunlər barasındadır AXM İabrəlıjılınnın. Məsələnıı nıa İabrəlıjılınnın cadgır Ə.Elnıbəj ıa AXM İK-nın sadgır Pı.Yuşejnov çıxışı etdıjılır.

Ə. Elnıbəj deja kı, demokratık İıvvəlıarın kunta xəşrındə İıvvəlıarın dünjə dövlətlarında da xeniıı əks-İada dogurub. Demokratık prosesdıjın dennıdan İıojətə kecırmakla İanaşılı torpaqlarımıysın mıxdafıesı üçün bütün İıvvəlıar cafərbərlıjə alınmalıdır. Bunun üçün ilk nəvbədə Mudafıə Nazırlıjınınn ıshınn kuvlandırmakın lazımdıjır. Moskadə İıvvəlıarın müdafıə Nazırlıjınınn ıshınn fıkralarmadə da İıvvəlıarın İıarsıvasıdıpılmalıdır. Bu ıshın ıldəsındanda İıalə bılməsək, İıamımız Azərbəıjanın bir dövlət kımın İıarıalanma İıalıuıyacası ılə İıarşılaşacaİıdır. Əbülfəəz İəj İıaxımşımın sonunda suallara İıavab vərdı.

AXM İıadrınınn muşıdarı Ф.Mustafəjev dövlət strukturalarında ıa İıalıno da İıarıınıada vəzıfəjə İıatırılmımış şıaxıların peşəkarlıjı xıusundıjarınınn nəzərə alınmamasının İıavıbılınıı İıeja edaraja, vəzıfəjə almaz əvəzə İıabıvılınıı İıarın-ta'jın edılməjın İıalın-da respublıkada İıəjıx İıarşıuşılıjılar İıaranaşılıq ehtımalını bildırdı. Tarıx dafəalarıa İıostərıdı kı, ınıgılada İıadəratına İıorə juxsak vəzıvıfəja İıoyulanır əə İıaalıjıətlarınıa İıaıu uvalıjı ıstəmıpılıbdır.

Sərİıadəna İıaıonlarınıa İıadan Alın Məclısın uzvlarına A.Paşajevə З.Mıdjarımova, И.İıməjev mıdafıə məsələlarından İıanışmaqır Mudafıə Nazırlıjınınn İıaalıjıətlarından naraşı oldujılarınıı bildırdıjrılar.

Lavıın jerın əzynımıydafıə polıxnıyın İıomandırı A.Paşajevın çıxışuşı İıoy mə'sələlarınınn ayıalınması İıaxşınlıqdır İıoyulıjıa İıaşıdırılmalıdır. Mudafıə Nazırlıjınınn İıaalıjıətlarına İıaşıdırılmalıdır. Bu İıaşıdırılmalıdır İıaşıdırılmalıdır İıaşıdırılmalıdır

РЕСПУБЛИКАМЫЗДА

БАКЫ:

ЕКС-ПРЕЗИДЕНТИН ӨЛУМУ БАРӘДӘ ШАЈИЛӘРӘ ШИШИРТМӘДИР

Дүнән Ишлар назири Искандар мәмәдов "Туран" информасија Агентлијинин мүхбирина билдирдү ки, А.Мутәллибовун өлүму барәдә асасдыр. Назирин дедијинә көрә екс-президент республиканын мүхтәлиф инстансијаларына республикада гарғашмасы хәбәри илә мүнтәзәм мүраҹиәт едиб. Н.мәмәдов ону да әлавә етди ки, бу мәсәлә сон сәс парламентин әлмалыдыр.

БМТ НҮМАЈӘНДӘЛӘРИ БАКЫДА

БМТ Тәнгидсизлик Шурасынын Гарабағ мунаҹишасини һәлл етмәк үзрә тәсисләндә һазырлан сәлаһијәтли нүмајәндәлији мајын 24-дә Јеревандан Бакыја кәлиб, Нүмајәндәлијин башчысы Франсис фон Бенгерел Иса Гамбәров ва Исмәдәд Һәмидова көрүшләри илә бағлы илкин тәәссүратларына билдирмәкдән имтина едиб. "Туран"ын мүхбиринә м'ејн олуб ки, И.Гамбәров ва И.Һәмидов гонаҳлара Ермәнистанын тачавүзү илә бағлы фактлар барәдә мәлумат вермәкдә, Мајын 25-дә БМТ нүмајәндәсинә АХМ рәһбәрлији илә дә көрүшүбләр.

ЗИЈАНЛЫ ЈАРЫСЫНДАН...?

Дүнән Сәлаһијәтләндирмә комитәсинин сәдри Ә.Гамбәровун фирмана илә генерал-лејтнант Валеһ Бәрдәдов мүдафиә назирини биринчи мүавини — һәрби һиссәләрин бағ гораҳсы рәисі тә'јин олунмуғ. Хатырладыг ки, А.Мутәллибов илк мүдафиә назири — Б.Бәрдәдовун мүхалифләри радикал ганадынын (Назирләр мүдәфиәсинә јени Р.Гасанјев дә бура дахилдир) тәләби илә вәзифәсиндән кәнар етмишди.

БЕЛӘ-БЕЛӘ ИШЛӘР...

"Азәрбајҹан"ын Идарә һеј'әтинин видеокамера үз сојуларынын рәсмләрини рәһбәрлиј үчүнмиш бөлүндүјүнмүш һагсында 9 декабр 1991-ин ил тарихли 302 нөмрәли гарарына имзаламағдан имтина едән һеј'ət үзвләри Е.Гулијев, А.Мәсјумов, Б.Сафаров вә Ә.Мәммәдов һамын мүәссисанын бу ишин мајын 8-дә кечиришан 17-ни чағырыб 7-ни Шурасынын мәчлисиндә чыхарылмасы барәдә, Шуранын ичласында һөкумәт нүмајәндәси Максим Рәҹәбов иштирак едиб вә "Азәрбајҹан"ын рәһбәрлиә бу јумшаҳ е'тиҳад көстәрилмәси барәдә (Сөзләрини: М.Рәҹәбов вә о вахт һөкумәт сәдри кәдр Ф.Мустафајев да видеокамера вә сојуулу ишлә рәһбәрлиҳдә олубму?).

ИСТИГЛАЛ ҮҮН МУНАСИБӘТИЛӘ

Мајын 26-да Милли Мәчлисин Елм, Тәһсил, Дин комиссијасы, "Сојмуг" Азәрбајҹан Мәдәнијәт Ассосијасы вә Сосиал Идарәетмә вә Политикәнләр Институ (СИПИ) 28 Мај Истиглал Гүнүнә һәср олунмуш "Азәрбајҹан мәдәнијәти XXI әсрин астасында" мөвзусунда семинар кечирир. СИПИ-да кечирилән семинарда Ф.Чәлилов вә С.Рустамханлы иштирак едибләр.

НАХЧЫВАН:

ЕРМӘНИЛӘР ЈЕНӘ АЛДАДЫР

Мајын 23-дә Нахчыван Али Мәчлисинин сәдри Ә.Әлијева Ермәнистан Республикасынын рәһбәрлији ирәли сүрдүкү телефон данышығы заманы бөлгә рәзасылыз кәлибләр ки, јухары хәттинда галмыш мәнзәрләри дашынмаг үчүн атаны һеч олмаса бир ајлыг гачмаг лазымдыр. Ејни мајын 24-дә мәјдани апармаға кәлмиш нахчыванлылары ермәнилар мүнәгә аташа тутуб. Нахчыван Хаҹ Чәбһәси фаалларындан Бәһадур Аббасов гуваларын гејри-бәрабәр одлуғу дөјүшүдә гәһрәманчасына һәлак олуб.

ӘӘРСЧИЛӘРИН НӘВӘБӘТИ "МӘШГИ"

Мајын 23-дә кәндә саат 10-11 радиларында Чулфа-Шаһбәндәр вә рајонун Јарјыш кәндинә гәфләнмиш һәрби гуллуғчулар ешидилмиш вә бунун дальнобаитомат вә пулемјотдан арамсыз аташ ачылыб. Ејнилә ташмыш ичинә бәзәнмиш јарс етмәјә башлајыб. Кечәкөвдә 7 гәдәр хәстәхана дүшүб. Әрәбә һәкимијәт органлары вәзијәтә ејдинлашдырмаг үчүн јуз одлуғчуну 23641 нөмрәли һәрби һиссәсинин рәһбәрлијинә мүраҹиәт едиб. Полк коменданты подполковник Иванов дејиб: "Мәни едидик, көрәк јерә чамаат бизә һүчум етсә, нечә мүдафиә олуначағыг...?

ЕКСПРЕС - ИНФОРМАСИЈА

Бојук Өмәд Чавадын оғлу Јашмаз АхунзадА Јасамын сәнәдинә јазылмыш "Милли Марш"ын бәстәләнмәсинә вә мәнтиг мусиги абидасини илләрин дәнизларын сојуғу, јагышы, гызмағы нәдәнсә, кечирә бу күнә чыхардығы үчүн... Кулнара Гурбанова, "мухалифләрин совијәтсизлиә мүнасиб" сатыр рәһбәрә мүраҹиәт контекстинда дејилса да, мәнијәтини итирмир).

ИСТИГЛАЛ ҺИММИЈИНИ БӘРПАСЫ МУНАСИБӘТИ ИЛӘ МАНЫСЫЗ ТӘБРИК EДИРИК! Тәмиз чиддәи

МУҺАРИБӘ

КӘЛБӘҸӘР:

Мајын 14-дә Чырыг кәндинә мина партлајышы нәтичәсиндә үч нәфәр јараланды. Ертаси күн һамын јердә даһа иҗ нәфәр хәсарәт алыб. Чапар кәндә јахынлығында ермәни һәрби гуввәләринин топлашмасы мушаһидә олунур.

ГУБАДЛЫ:

Сон үч күндә нисби сакитликдир. Ермәнистанын Корҗ, Гафан рајонларында ермәни һәрби техникасынын топлашмасы мушаһидә олунур.

КОРАНБОЈ:

Мајын 26-да Тодан ва Шафар кәндләри топларданн аташа тутулу. Илкин мә'лумата көрә дөрд нәфәр јаралан олуб. Јараланларын сајы дәгиглашдирилир. Дағынты вар.

НАХЧЫВАН:

Мајын 25-да Нахчыван МР һөкумәти саланҳијәтли нүмајәндәләри вә Бејнәлхалг Гырмызы Хач Чемијәтинин дөрд нәфәр нүмајәндәси ермәниларла көрүшмәк истәјиб. Лакин ермәниләр јалныз Гырмызы Хач Чемијәтинә нүмајәндәләри илә көрүшүбләр. Көрүш заманы рус гошуларынын јерләшдији сәмтдән топ атәшинә иә дөјүш гәрәфәки дағыдылыб. 15 нәфәр јаралан олуб, 9 машын јанды. Атышма күн әрзинә давам едиб.

Мајын 25-да Сәдәрәк ермәниларә атышма заманы өзүнүмүздә гувәләриндән бир нәфәр һәлак олуб, икі нәфәр јаралыб. Рајон мәркәзи Русија сәрһәд гошунларынын 14-ҮҮ хәстәханасинә да аташа тутулуб.

Мајын 25-да Дөрдүнҹү Котам, Шорјур Чағазар кәндләри Ермәнистандан топ вә ракет аташына тутулуб. Бабәк рајонунун Кармачатар кәнди ва Бәтабат јахынлығында ермәниларын топламасы мушаһидә олунуб.

Һазырда ермәни милли одлуғу Нахчыванда 3 истигамәтдә һүчум едиб: Шимал-Гәрбдән (Сәдәрәк), Шималдан (Батабәт), Чәнуб-Шәрг (Орудбад).

7-ни оҗу 44304 вә 23601 нөмрәли һәрби һиссәләриндән гачмыш тачиз милләтиндән олан әскәрләр бildирдиләр ки, Ермәнистан јерләмиш гошун һиссәләри Түркијә сәрһәддинә кәтирилиб. Онлар даһа сонра дејибләр ки, Ермәнистандакы һәрби һиссәләрдә чәмиәт вә ашағы рүтбәли әскәрләр, лаҳкилар вә динҹә милләтдән олан әскәрләр гачыр.

ФУЗУЛИ:

Сон ики күн әрзинә рајон мәркәзи вә кәндләр шиддәтли ракет аташына тутулуб. Мајын 25-да рајон мәркәзинә ики кимјәви ракет, 26-да ики 21 топ мәрмиси дүшүб. Дағынты вар. Бә'зи тәдбирләр нәтичәсиндә ермәниларын бир топу ва 10 дөјүшчүсү мәһв едилиб.

ҺӘРРАМЛЫ:

Сон ики күндә нисби сакитликдир, ара-сыра атышмалар олур.

ҚӘДӘБӘЈ:

Шыных кәндләриндә нисби сакитликдир. Ермәнистанын Красноселски рајонунун бәлаһәр кәндинә ермәни һәрби бөлмәләрә топ атышмалары мушаһидә едилир.

ЗӘНГИЛАН:

Мајын 25-дә Коллуғышаг кәндинә атышма олуб. Зәрәрчәкән јохдур. Сәјидлар кәндинә бир нәфәр јараланыб.

ХАРИҸДӘ

КИЈЕВ:

Мајын 25-дә Украјна Халг РУХнун өз ЕрмәниUmmmилли Һәракатынын бирә бајнаты имзаланмыш. Бојанат сарһәддинин дајандырылмасы, инсан һүгугларынә вә милли азлыгларын һүгугларынын горунмасы мәсәләсә сәнәдә әксини тапыб. Бојанатда һәм дә әјләнмә јери, Дағлыг Гарабағ проблемә 3 мәдәд барә инсан һүгугларынын горунмамшы шәкилдә позулмасы нәтичәсиндә дағынмышдыг. Дағлыг Гарабағ тамы бләдәдә вә јериндә. Дағлыг Гарабағ тамы бләдәдә вә јериндә. Дағлыг Гарабағ тамы бләдәдә вә јериндә. Дағлыг Гарабағ ермәнилә ермәнилә мәнә дағлыгынын өз мүгәддәратыны өзү етмәси вә мүстәгил Дағлыг Гарабағ Республикасы е'лан едилмәсинин әсасландырылмасы сәбәбиндир.

ЈЕРЕВАН:

Ермәнистан нүмајәндәләринин Шимали Осетија һөкумәтинә данышыгларда кәлдикләри разылыға бахмајараг республикајА кәлан газ камәри һәлә да бағлыдыр. Бу барәдә һөкумәтин матбуат хидмәтинин рәһбәри В.Манојан ермәни СНАРК АГЕНТЛИГИНИН мүхбирина билдирдиб.

МОСКВА:

Түркмәнистан Баш назири Сүлејман Дамирәл мајын 25-дә Русијә рәсми сәфәрә кәлиб. О бурада Б.Јелтсин, Ј.Гајдар ва Р.Хасбулатов илә көрүшүб. Сонра Түркмәнә Русија тәрәфиндә игтисадә әмәкдашлыға вә дин јанашы јашамаға даир сазишимизаланыб. Түркмә һәмчинин Москвада Бүнјатнар јардым етмәси да мәсәлә олмуш тутуруг. Гәләмә алынмаг Гарабағ мәсәләси асас мәвзу олуб. Мушаһидәчиләрин фикирә, Түркија Русијанын кечмиш илә Ермәнистанын Азәрбајҹана тачавүзүнү дәстәкләмәјә чәһд етмәсә, олмаг.

Мајын 25-да күнүн биринчи јарысында Русија вә Газахстан президентләри арасында сијаси, игтисадә вә һәрби сәфәр гаршынмағы јардым үзрә дөвлат сәнадлары имзаланыб. Бундан сонра Газахстан вә Русија бә'зи игтисади мәсәлә, мүштәрәк һәрбиләрин мәнзилләрә вә ишә јерләшдирилмәси барәдә данышыглар апарылмыш Нахчывана һәрби јардым едәчәк. Бундан әлавә Бејнәлхалг Гырмызы Хач Чемијәтинә хәтти илә Түркијәдән һуманитар јардым кәлдирилмәк.

«AZADLIQ»-ын, «TURAN»-ын, «İNTİBAH»-ын, «POSTFACTUM»-ун мә'луматлары әсасында

БУ ДА БИР МҮҺАРИБӘДИР

СТЕПАНАКЕРТ, 26 мај, (СНАРК).

ДГР өзүнүмүздә гувәләри гарагарабағдан "МДБ јүксәк рәһбәрлијинә инанылмыш вәкилләри истиһбарат хәбәр вериб ки, Азәрбајҹан Ордусу ва 100 әдәд мүасир танк, бир нечә артилерија вә 10-дан чох "Град" гурғусу верилиб.

БАКЫ, 26 мај, (СНАРК).

Бу күн Милли Мәчлис Азәрбајҹан Республикасы һәрби трибуналынын әсасламасını гәбул едиб. Әсасламада "мүдафиә назирлиги ташкилинда әлаә тәдбирләр нагғында" ганунда әсасән гәбул едилиб. МДБ-нин Нахчывандакы гошунларынын һәрби трибуналынын кечмиш сәдри Рүсејнов Азәрбајҹан һәрби трибуналынын сәдри тә'јин олунуб.

ЈЕРЕВАН, 25 мај, саат 18.30,

"Азадлыг" радиосу (ермәни дилиндә). Ермәнистан Али Совети Гарабағ үзрә хүсуси комиссијасынын сәдри Багдасарјан дејиб ки, республикада ДГР-нин тәшкилатчылығы илә бир нечә мүһарибә көдмүш ДГР-нин мүстәгиллијини өлә алмаг мәсәлә олмаг истәмирләр. Анҳаг бутун дүнја габул етмәлидир ки, ДГР-нин тамынмасы бу мәсәләнин һәлли үчүн јеканә чыхыш јолудур.

Багдасарјан даһа сонра дејиб ки, ДАГЛЫГ ГАРАБАҒ ТАМ ЧӘНАБДАН ЕРМӘНИСТАНЫН БИР ҺИССӘСИНИ ТӘШКИЛ ЕДИР (сечилмиш бизимдир — Ә.Ә.). Ону көрә ки, һеч кәс Ермәнистан Али Совети вә Дағлыг Гарабағ әлгәдәр советинин мүәллиф гарарларыны гәбул етмәјиб.

AXY ALI MƏYLİSİNDƏ

(başlanışı 1-ci səhifədə)

Fəsilədən sonra Ali Məclisin sessiyasına AXY Ali Məclisinin sədri Muxtar Muxtarov, Ş. Karimov çıxış etdi. Muxtar onlar məsələlərə bağlı F. Əlizə qərar layihəsini oxudu. Təklifdə nəzərə alınmamağa qərar qabul edildi. Ali Məclisin parlamentləə Nəzarət Təftiş komissiyası haqlında qərar.

AXY Mərkəzi seçki qərarqahının sədri C. Bağırov bildirdi ki, prezident seçkilərinə qədəri kampanlıq dəndən fəaliyyətə başladıqlarından mayın 26-da AXY-nin rəjon üə'bələrinə İqrardəyişmə qərarqah pərhərlərinin AXY qərarqahında müşavirəsi olacaq.

E. ABDULLAQOLU

AXY ALI MƏYLİSİNİN QƏRARI

23 may 1992

Bakı şəhəri

AXY Ali Məclisin son qunlar respublikəmizdə Ölü Vəzirmin hadisələri müzakirə edərək rəqi edir ki, 14 may 1992-ni ün rəhtıyn dəvlət müdəxilməsinə qərar qəbul etmişdir. Bu qərarınlar Ermənistanın dəxyn qərarlar qabıl etmiş, tətbiqtən ə'ə'xcəldəyn hərəkət edərək dəvlət vəvrilmisinin mətnlərinin ərazən qalıdırmışlı. Konstitusiya qurumlarının fəaliyyətinə bərə etmişdir. Respublikamızda xədən cəşcə müqəssəcə vəidin qurtəda nəzərət edinca da, ə'ə'nəmə'ə'nəsi ə'ə'nəsi əəşişşt xəşşn olaqar qalıq. Bu qərarınlar Ermənistanın ərəməsə'ə təxəəyə, rəəmi ərəərəqın xəşnəkərləşmə tə'nəmə'ə'nə topraqlarımızın ə'tirilməsə, İlxəmənlərdə qan nəmənklatura nəməşəndələrinin cəşdn xəoc ə'ə bəxəmişşt-cəşdnx İqarxə'ə'ə'nə xəşşrəşşnə, ərtisadşıqtadşıqlə xərə-mərkəzindən ərəlı xalıqı. Bunıalşrı ərə-Xan qaladşırmalşrı bütün xəlqə əşşnmydqatdın ə'ə xərkin qəhalişnın tələb edşr.

Demokratik qüvvələrin nümənəndələrinin hakimiyətə xəlqinə çıxsa müqəddə xərəm cəşcə-dən cəşcə nəmənşəşşnə qəşşnə, Ermənistan-Azərbaşan müəşşnəşşnə bəşşxlərə ə'ə'ntimə fikrə respublikəmizə xərinə xəlq əşşşmməşşqır.

AXY Ali Məclisi bəə nəcə edşr ki, respublikəmizdə xəlqə bərşan əəşşşştəndən çıxşşrşşlmasası, onşr bəşşxlərə nıfyəşnyn ərtmasası, cəşcə-dən xəlqə qorunması, dəməkratik prosesləşrin daha də dərinləşməsə prezident cəşcə-dən xəlqə bərşan ə'ə'ntə'ə'nə'ə'nə'ə'n

«БИЗИ ИЉЫРМАГ ИСТЭЈИРДИЛЭР»

Мусаһибимиз "Бакы вә Кәндлər Бирлији" Мәчлисинин узун мүддәт рәһбәри, Бакыда анадан олуб. 51 јаша вар, орта тәһсилдир. Сурујо-механикдир.

- Бакы кәндлərинин сон нүмрәсинә әввәлки һаггында нә дејирсиниз?

Әввәлки дөврдә кәк, Мутәллибовун һакимијәтә гајытдығы илә јаз ајларында тарафдарлары шәнлик кечирдиләр. Шаһ-лыны кәдәрдән өлүм, јох ашағы-јухары еһтијатлы олмаг илә. Бөјүк рәһбәрлиин бә'зи јерләринә. Анчаг бу чох чәкмәди. Инди һамы адамларда үз-үзә галанда башыны ашағы дикир, јаз кечирдир. Бә'зиләр дејурлу, бу јумуми бәламыздыр... Инанмаг, әлләчи наминдә гојмаг үчүн сәһвәрдә јол вермә. Мән ејни бирдәм, бундан сонра һамы ачығдыр, шүрүлү јашајар.

- Бәс дејиләнә көрә, Мутәллибовун кәндлərә нүчүн тарафдарлары олуб...

- Мәнә елә кәлир ки, кәндлərдә јаралы груплар ола биләр, ачыг-ашкар өзләрини бүрүз вермирләр. Анчаг кечиридиләр рејлар заманы мәшһәдә 80-100 адда сијаси јанкыдыр. Бә хошуја тәнвин вераналар һаггында шаитмишдим. Бир дә ки, Мутәллибов бәламадир: онлар ја дөвләтдән, јә да јаһадан тамаһ ја чүн бу јолуна кедирлар. Артыг сәһвәрлиин башы дүшүр, јаз јахынлашмаг сә'ј кості-рирлар. Мүнасибатимиз сәммидир, һеч бир гинасдан сөһбәт кедә билмәз. Онлар шүрүлү әмәкдашлыга чағырмаг үчүн. Бирмә бәламыз вар. Мүһарибә галандајда гуртармаг. Бела шәраитдә гаршыдүрмәк кәтмәрдә. Өзү чыхмаг, гисас алмаг шахси әмәкдашлардан доган јох. Бу мәсәлә Кәндлər Бирлијиндә јарамазлыг дөгар. Шүкүр Аллаһа ки, бундан узаглыг.

- "Бакы вә Кәндлər Бирлији"нин јарадылыгы кәндлərин АХЧ илә јанашы көрмүшүк...

- Әслинда бә'з өзүмү әдәбчијәм... Бир вахтлар Бакыдакы рајонда сөһбәти дүзүлү. Мүнагишә тәрәфдә бизи јүксәк мәгамлардан бәзи гарышысы алмаг үчүн "Бакы вә Кәндлər Бирлији"нин јарадылмасы. Биз һәр истирахәт үчүн кәндлərә, мәсәлидә Бөјүк Вәтән мүһарибәсинә кедә-кедә шәнлик-шадлыгдыр-дыг ки, бу, тәхрибәдир. Бизә кәтмәк олмаз. Бу империја сүгутдир, шәрәфдә кәндлə бәламы мәнә апарачаг. Бу тәхрибәни баш јутмадығымыз үчүн бүтүн кәндлərин өзүнү гарышы-гарыја гојмаг истәдиләр. Бунда да јол верә билмәдиләр. Сабитлији горумаг, әмин-аманлығы јарадмаг үчүн тәшәббүс һамишә әлимиздә олуб.

Бирлијин өзүнә кәлдикдә, мүстәгилдир. Өз структурү, өз мәлијјәси вар. Анчаг Чәбһәни тәк-рибатлардан горумагы өзүмүзә бир мәнәви вәзифә һесаб едирәм. Чәбһәнин әксәр митинглərинин тәнзијәсијасијнин бирлијин фаал үзвү Мәшədi Закирин башчылығы илә мүнафизә дастанны тә'мин едиб. Ә.Елчибәјин сәдрлијиндә дөвләт, "Бакы вә Кәндлər Бирлији" јарамазлыдыр. АХЧ үчүн чох чатын оларды. Бу тәсадүфи дејил. Бакыда гарышыг-лар јарадмаг үчүн инанмадыг кәндлərдә истифадә едиблər.

- Ејни әдәт кечмиш бела бирлијин адыны да ешитмишик...

- Бәли, адымыздан истифадә едиридиләр. Бирлијин чамаат арасындакы тәсвирлә тамаһ салмышдылар. Бунлар "Төбә", "Гарајдашлар", "Јургулу"ј тамсил едә биләрдиләр. Бә'зи бәдијјә Назирлијинә кечмиш ејни сәнәдлər. 2000-дән 11-дә гејдијјәтдән кечмишик. Һеч бир әсас олмадан 5-6 нәфәр бә-ләдијјәсиндә ејни адлы бирлик тәшкил етмишлər. Бу да чамааты нә-гədәр сәмиз. Көзүмүзүн габағында рүсвај олдулар. Јери кәлмишкән, 2000-дән сонра бә'зи сәрдарлəрдə дејүшүр. Архада да ишә ачдын гојмурлар.

Елчин МӘММӘДОВ

СССРИ чөкүнтүләрә дағыдылмаг үзрәдир

Сафа МИРЗӘЈЕВ "Азадлыг"ын шәрһчиси

МДБ чарчмасында кечирилан Дашкənд көрүшүндә Русија, Газахстан, Тачикистан, Түркмәнистан, Өзбәкистан вә Ермәнистан республикалары коллектив тәнзијәсијасы барәдә гәрарлар гәбул едиблər. Бу, мүәјјән мә'нада әдәбатта ки, кечмиш СССР-ә, инди МДБ-јә дахил олан дөвләтләрин һәрбі бір һәрби блока гошулмасы тәкрар едилир. Зәнниммә, әкәр бир МДБ-јә дахил олмамаг мөвгејиндә әхырачан дурачаглыг, онда һеч бир блока гошулмамыг. Дүнија ишә етмәлијик, ки, битәрәф дөвләт олмурсу һәрбі бөјүк бир һәрби блокун сүбјекти олан Ермәнистан кими мүттәфигләрин көмәји илә Азәрбајчана тачавүз едир. Јә'ни бу блокдан бир дөвләт олараг Ермәнистан кечмиш тоталитар дөвләтин дағыдылмасы илә бәрабәр мүттәфигсиз дахилдир. Манчә, бела сијасатин өзүндәнди даһа чох олмаг.

Икинчиси, үмумән сәфәрбәрлик етмәк барәдә популст чағырышлар да вар. Үмумијјәтдә, сијасәтчиләримизин чоху сөзүн тәмиз алтындадыр, ејни мәнәмаатлығы олур. Лакин манда әлан мә'ләмдир ки, Ермәнистанын бу аддымы Америкада, Франсада вә б. дөвләтдә олан ермәни өмләрлилərі нарази сәлиб. Онлар бела һесаб едирләр ки, бу мүгавилә Ермәнистаны Русијадан даһа чох асылы едиб.

Јени бир суал ортаја чыхыр: Бәс бундан сонра Азәрбајчан сијасәти нә чөкүнтүләрдә?

Бурада ики вариант дөвләтә-гејри-дөвләт сијасәт: биринчиси, Азәрбајчанын да һансыса бір һәрби блока гошулмасы тәкрар едилир. Зәнниммә, әкәр бир МДБ-јә дахил олмамаг мөвгејиндә әхырачан дурачаглыг, онда һеч бир блока гошулмамыг. Дүнија ишә етмәлијик, ки, битәрәф дөвләт олмурсу һәрбі бөјүк бір һәрби блокун сүбјекти олан Ермәнистан кими мүттәфигләрин көмәји илә Азәрбајчана тачавүз едир. Јә'ни бу блокдан бир дөвләт олараг Ермәнистан кечмиш тоталитар дөвләтин дағыдылмасы илә бәрабәр мүттәфигсиз дахилдир. Манчә, бела сијасатин өзүндәнди даһа чох олмаг.

Икинчиси, үмумән сәфәрбәрлик етмәк барәдә популст чағырышлар да вар. Үмумијјәтдә, сијасәтчиләримизин чоху сөзүн тәмиз алтындадыр, ејни бизим кәрбиләримиз (Ф.Мәһәррәмов, Ә.Ибраһимов) гәбул едәчәк, ја да һеч бирини гәбул етмәјәк. Бизә һарах вахтында Русија илә һәрби мүгавилә бағлајыг. Анчаг бу да дүгәбиз бағлаја биләрик, бу да бир јолдур. Чүнки Азәрбајчанда мүнасибәт чох јахшыдыр.

- Авропа Бирлијинин, АТӨМ-ин НАТО-нун Азәрбајчанын мүдафиә сијасәтиндә бә'зи бөјүк-ләнмәләрә нә'мә гијмәтләндирирсиниз?

- Әлбәттә, Авропа өлкәләри истәмәз ки, Азәрбајчанын јерләшмәсинә бөјүк нисбәт әлиндән. Она көрә да Лачынын ишғалында сонра бела бә-ијанатлар верилдi. Лакин етмәлијик ки, бизә мүнафиә Лачынын тутмаг дејилди. Садәчә одларг, дүнјанын диггәтини Шушанын јајынмасы истәрдиг. Бу ја да наил олдуг. Разылашын ки, Шушанын итирилмәси Дағлыг Гарабағын итирилмәси дејилдир. Инди јердәки тарафы бу проблеми көсерәвладирмәјә чалышмаг. Дүнија 1967-ин илдә Исраилин да тачавүзүнә е'лан етмишдi, анчаг Исраил илгәл етдији торпаг-ларын бир гарышысы да гајтармады. Мүмкүндүр ки, мараглы сијаси-јуридиктик јоји кедир. Бах ејнчу илә АБШ-дыр, јә'ни Түркијә чох күвәнирик, Анчаг бу, јә'ни Түркијә Русија, СССР дағылдыгдан сонра Түркијә АБШ үчүн өз стратежи әһәмијјәтини итирди. Түркијә Авропа Бирлијинә, Орта Асија өлкәләринин јахынлашмасы түрк федерасијасынын (вә ја конфедерасијасы) мүдафиә мәсәлә-сини үчүн стратежи әһәмијјәт јаратмалыјыг. Бөјүк бір хәрити дөвләт бизим проблемимизә һаә етмәјәчәк. Бөјүк өз мүсәтгилијјәтинә зәрәр вурмаг шәртилә, Русија илә, дикәр гонум дөвләтләрлә мүнасибәтләрини дүзүлү нормаллашдырмалыјыг. Дүхәатки хәрити сијасәтдән әл чәкмәк лазымдыр.

Сәнбәти Б.ӘСӘДЛИ апарды

НӘЧ БИР ХАРИЧИ ДӨВЛӘТ БИЗИМ ПРОБЛЕМИМИЗИ ӘЛЛ ЕТМӘЈӘЧӘК

Әмирә Шаһин Мәһәррәм оғлу, 1960-чы илдә Бакыда доғулуб, 1983-чү илдә Дашкənd Дөвләт Тәнзимләмә Институ сурасы битириб. Өзүнү елмлари камизадлыр. Азәрбајчан Республикасы Президенти јанындакы Елмләр Академијасинин мәсәлә-ләри вә бејнәлхалг мүнасибәтләр үзрә експертларсы шө'бәсинин мүдиридир. Ејни заманда БДУ-нун дөвләт вә бејнәлхалг мүнасибәтләр кафедрасынын мүәллимидир.

- Шаһин мүәллим, бу күнләрдә Лондонда ГАРИНТЕЧСИНИ, Бөјүкбританија вә Шимали Крал лығы Сијасәт Тәдгигатлар Институтунун тешкил етмәсі мүнасибәтилә мәсәлә, бу барәдә әсас мәсәләјә нә дејә биләрсиниз?

- Бәри башдан јенидән јаранмаг сијасәтдән кечмиш хариҹи нөвлар назирлијинә дәјиш мәнфәәтләрдә јаранмаг фикри дүзәлдә биләрдиләр. Бу мәсәлә дә, ја да мәнфәәтдә ки, Мүтәллибов бәламадир: онлар ја дөвләтдән, ја да вахтдан тамаһ ја чүн бу јолуна кедирлар. Артыг сәһвәрлиин башы дүшүр, јаз јахынлашмаг сә'ј кості-рирлар. Мүнасибатимиз сәммидир, һеч бир гинасдан сөһбәт кедә билмәз. Онлар шүрүлү әмәкдашлыга чағырмаг үчүн. Бирмә бәламыз вар. Мүһарибә галандајда гуртармаг. Бела шәраитдә гаршыдүрмәк кәтмәрдә. Өзү чыхмаг, гисас алмаг шахси әмәкдашлардан доган јох. Бу мәсәлә Кәндлər Бирлијиндә јарамазлыг дөгар. Шүкүр Аллаһа ки, бундан узаглыг.

- "Бакы вә Кәндлər Бирлији"нин јарадылыгы кәндлərин АХЧ илә јанашы көрмүшүк...

- Әслинда бә'з өзүмү әдәбчијәм... Бир вахтлар Бакыдакы рајонда сөһбәти дүзүлү. Мүнагишә тәрәфдә бизи јүксәк мәгамлардан бәзи гарышысы алмаг үчүн "Бакы вә Кәндлər Бирлији"нин јарадылмасы. Биз һәр истирахәт үчүн кәндлərә, мәсәлидә Бөјүк Вәтән мүһарибәсинә кедә-кедә шәнлик-шадлыгдыр-дыг ки, бу, тәхрибәдир. Бизә кәтмәк олмаз. Бу империја сүгутдир, шәрәфдә кәндлə бәламы мәнә апарачаг. Бу тәхрибәни баш јутмадығымыз үчүн бүтүн кәндлərин өзүнү гарышы-гарыја гојмаг истәдиләр. Бунда да јол верә билмәдиләр. Сабитлији горумаг, әмин-аманлығы јарадмаг үчүн тәшәббүс һамишә әлимиздә олуб.

Бирлијин өзүнә кәлдикдә, мүстәгилдир. Өз структурү, өз мәлијјәси вар. Анчаг Чәбһәни тәк-рибатлардан горумагы өзүмүзә бир мәнәви вәзифә һесаб едирәм. Чәбһәнин әксәр митинглərинин тәнзијәсијасынын бирлијин фаал үзвү Мәшədi Закирин башчылығы илә мүнафизә дастанны тә'мин едиб. Ә.Елчибәјин сәдрлијиндә дөвләт, "Бакы вә Кәндлər Бирлији" јарамазлыдыр. АХЧ үчүн чох чатын оларды. Бу тәсадүфи дејил. Бакыда гарышыг-лар јарадмаг үчүн инанмадыг кәндлərдә истифадә едиблər.

- Ејни әдәт кечмиш бела бирлијин адыны да ешитмишик...

- Бәли, адымыздан истифадә едиридиләр. Бирлијин чамаат арасындакы тәсвирлә тамаһ салмышдылар. Бунлар "Төбә", "Гарајдашлар", "Јургулу"ј тамсил едә биләрдиләр. Бә'зи бәдијјә Назирлијинә кечмиш ејни сәнәдлər. 2000-дән 11-дә гејдијјәтдән кечмишик. Һеч бир әсас олмадан 5-6 нәфәр бә-ләдијјәсиндә ејни адлы бирлик тәшкил етмишлər. Бу да чамааты нә-гədәр сәмиз. Көзүмүзүн габағында рүсвај олдулар. Јери кәлмишкән, 2000-дән сонра бә'зи сәрдарлəрдə дејүшүр. Архада да ишә ачдын гојмурлар.

**Елчин МӘММӘДОВ

HƏ BƏYUK BAJRAM

Azərbəycan türkləri öy kün nik dafa olarar öylər öy bəirəm cəxləjırdar:

Istiqlal bəjləsi!

Bundən bir cənə əbəəd Zəgafəzisjə nin müəzədərətynə hələ rvin Tıfpisə topləmməsi olnu müsəlman vəkillərı tərixin ejlə bir əmənə təcəəyə ət-mişlərdı ən, iyə cənəlıx bir əcərətə jəlnıd jıxcək bir əmə ətmə nətıvcə dejıni, eynı zəmanda zərurın bir qəhrəmanlıx xatımə bərmək məvbərjətınə gəlmişlərdı.

Əvət, Zəgafəzisjə millətərnən bir-məvbərjətə e'lanı-istiqlal etmişlərdı.

Bırməvbərjətə e'lanı-istiqlal!

Istıqlalımızə jıxcək olnan bu ıkın "məvbərjətə" və "istıqlal" cəxləsə rinnın bir qərə topləmməsınə "ıntımam xıdmət" gərəkməzdən əə etməxə Zəgafəzisjə vںmhərjətərrınnın gejrı-təbıln oldurləqnını əsbat etmək ıstərlər.

Əqrə bu mulənəsə zəhırdə dərjy korunsə də, bətında ojləə dejırdır.

Bır nəvzadın (nəvəzadın) mə'cüzeja mədərdən (nunəlsıs anədən) xıtəə olub da dunjəjə kəlməsə hen əə şübhəsızə bır əərıqeji ıstıxrəzdır. Eədıynın bəə'ın həmlınə dıkər tə'bırə bıqdə "azəd olmər" dejırdə, hənəvə bu "azədlur" eynı zəmanda bır zərurətı-təbıvıjə, bır məvbərjətdır.

Əjlə bır məvbərjətə ən, bəjətı eynı ənə bağlıdır! Zəgafəzisjə "Cejmı"nın e'lanı istıqlala məxsuc olan xunynda "Kadet" əqrəcı nımənjədəcə "Cejm" ə'zələrınnın (vəzələrınnın) o kün vəzıfə-ələrınnın əğırlıqlarınndan duydu-ğları hıssıjətə tərpynan odə-qar hər nəzə əzy kımı kımə ədərət "bəxhısnı can kın, "Cejm" bır mə'ntəsırın (vانەرەنىن) bashı üstyndə durmuşdur" – dedjınə mıgabılatan mən-"əfə ədərcınnı bı ıstıqrəb bə əvqında bır mə'ntəsırın dejıl, bır nəhıscənın (əjləsıln) bashı üstyndə kərulən ıstırəbdır"

Zəgafəzisjə nəhıscənınn "azəd"ləırı vox muşkulatla olmuşdu. Çunkı bırdən yı nəvzad (əvləd) dur-muşdur. Kurmıztan, Azərbəycan və Ermənıstən!

Hər nəvzəd kımı ıstıslad əxın vah kımı cəvəlıdejı halda vəxnə xımə fıkadəzdır. Bır nəvzəd nəjdar olub ə bashına dolanar bır adəm olunıjə rə-dər ata və anasına na əndıuşlar, na-ıomlar, na ıyccalar vermə!

Ikıtə ejkı ıstırabləry, eynı ıyccə ə dərdən, fəqat bınynnə jənaşu olan cəvınn və ə'tınalarə bısı kəvən cənə ıstıslamlıxə kevınmədıkınızmı?..

Əqrə? Dadıcatı mıxəcəmınnən bır nə'ıtıcə olnar dəqaan dən Bakı əcərətı, Şamaxınnın bıy dafə jər altındakı ıstıxrəcənınıjdən dejırə, ınsanalrın fıtrətındakı nəzrədən (tıytıqlıxlarıdan) mə'zəzalsın (tıytrqan) olnə də xas ıyccən olmacə; Osmanlı tyrk İmpərıatorluğunın son vəxıdsızlık dəmındə jetıımıştə də bızə juşmanlardan xılacə, Bakınınn ıstıqlə-ədə (ərən-ıhaləı), sonra ınkımılıcarə bərabər Bıçerpxəən və saırlarınınn xalnıqın ına ıacsıa olan ıstırəb ə ən-dəşə, parlamanın mə'ntəqan (tantanə-sı) surətdə əvəlmasə, Azərbəycan ordı-duşunın yuzıq (kəlməsı), Qarabər, Nəxıvanın, Lənkərən məcəaların, Dağıstan dəvləcın, nəhıjət bıynnə uən-dıklar - ıstıla bır sənanın həjətı-ırıstıglalınınn xoəf ına vımıd ərasında-kı ıstırəb bə ıtmınan (ınam) dəgıraları!

Nəzr nəsıcə nəvzədımızı bır jəşlınınınə tə'dıl! Bı bır ıelım ərzəndə azər-bəıcanlılarının məddıjən verdıkrarı turbənlarə mıgabın qazandıgları bəlnıq bıznə mystərın bır mıllət kımın tanımagə dorıy bə xostərdıjı bə'ən ta-mamlat dejırə, ən bəjıx uləjı dıkrın hyrıjət ə ən xostərdın ərtət mıllın bır fıkrə odıyıcy kəfıjətıdır.

Bundən ıkın cənə bəə bəjıx türkynə Azərbəıcın uşarınə bəjıx xıdəstarınınn Zənnın bıdı yuzı kımı təcəəvə etdıkdə jəlnıs yıcc kədərlərı ınə cosıalıstrardınızdə dejırə, eə kədərlarınınzə cosıalıstrarımızdən dəxı mır-gabılə vorıydular.

Bır cənə conra bıtyn fırqalar bıy bır bərrurət kımın ıabyr dəgıar Azərbəıcın ıstıslamlıxın e'lanında ıstırə-kət etdılər. Bır kın ıca hər kəc ony bır mənlıxə (hədıjə) kımın qarşısınə bır bır amal bə bır ıdeəl kımın alğısınə-jır!

Bu alğıslılar jalnıs cıjəcə fırqalə-rın nımə jandəcəgınə dejırə, ə'ə ty-fankları ınə "ıraılı, ıraılı" - dejə kə'vələrı dolaşan kənnələrə "Azərbəıcın xəsə əcəqlərınə" jəşıqr kəələrı ə'ə "əllah bəğnəsərdən saxlasın" dəəsı ıla ətırən xəmətdən nəşejı ıstıslam-dıkər etmış xalqdan kəlır.

Bundən ə ə əəvəl Azərbəıcın məvlısı-nə mə'ğsəənı əvıqıdıyı kın "bır qərə jıxcəəlın bəjrar bır dəha ənmə!" - dejmıdınız.

O zəman, ınınnda bulundurymə zəmanınınn ə qədər mşıkıl ə ə qədər nurxın (ıstırabla) ıdı ən, jıxcəəldımızmı bəjrara nəə da jıxcəəlıq qaladəmıyılər, onu jalnıs parlamən bınəsına munəşıc-ə etdırıdə ə mydərə (şəhırdə) xəc-tərmək mə'bərjətınə qalıydırır.

Bu məvbərjətdən mə'ntəzıp olan (ınntısar vəkən) bə'ən bəbdınlar "hə-mıyə bır xərə jıxcəəlın bəjrar bır dəə dəə əndırımə?" - dejərsınızə- dejırdılər!

Iştə rojı bə kınky kın: mıllı bəjrarə-ra bəjənmıyə Azərbəıcın pajtəxtı o kımı bəbınıdə gəbınə təsfıjə et-sın (safləuşdursın)!

Bır cənə kın bəjrat hənıqatən də xəc-tərdı kın, bır kərə əvəlmıyə ılınan hyrrıjət (əzədlur bəjrarə) bır dəhə bykümə!

Dorgıyur kın, bır kın jıxcəəldımızə ıstıslad bəjrarə dejırdə ən, əvəl-gəlmıyə ılınan hyrrıjətı bykməjə vəlışın jıxcəəlnər vər. Bır qıusınnən hər tərəfdən bınsı pısmadə, bınsı təhjınə etmə xədərlərə.

Fəqat bır tərəfdən mıllətımızın qından-kınə qın artan əzmı-mıllıjətə, ıstıslad bə hyrrıjət jolında cəbıt qalavə-tınə, dıkər tərəfdən, ın dəsəlar dəsınılar, duşjə yəzərınə tə'sırsız qalmajə-rar mıllıjət fıkrı-mə'zəzəmınınn bılaxıra e'lanı-zəfər ədə-rınə ınanmərə bə tarıxı-mıllıjətımızə mıslı nəmənsır bə'ək bə-rəmə jək dıkarınınzı təbrıc ədərınə jın, ınanəmın kın, bır jəşlınə vətmuş nəə'zə (əəlıd) vətənə qranlarınə kevır.

Bır kərə jıxcəəlın ıstıslad bəjrarə bır qərə ənmə!"

Bejrəmbərəcənə vox bə'ək yzəkorənılıxə dejılmmıu bə'ə cəsıar 73 ın bundən əəbəəl jəşılmıuşdur, Azərbəıcın ıstıslamlıxın bır jəşlın tamam bır qərə kın. Azərbəıcın tərəqqısının ıdeolorə bə ə lıdeərı M.Ə.Rəsulzadə ə'ə bın bızım kınlarə də kərurmuşu. Onyn kalavə'ə, xalrəmuşsın mıllı rejrət bə nəmuynə, tətnıjət bə ədəəkərşılınə bə'ək bə cəqıstıslamlıxə kərmək bəərşılınə bə ıstə'dəəlı oxyvularə tərdım etdırımıştə "Nə bə'ək bəjrəmı!" əcərınınn hər cətrındə hıss edılməxədır. By ruhy onynla jənaşu, "nıjın-vılınıa vurşuan, qıran mıyəlındər ordusu qə'bınıuşdıy. Hamın dəqə matbyə-tı və tə'xrır ədəbıjətınən verdıjımızı nımunalar gıvə bahıdılık-edır.

Şıkrəmməd hYCEJNOB

MILLI RUH, BƏYUK İNAM

"Bu kun jıxcəəldımızmı ıstıslad bəjrarınınə endırmıştə, əvdıurmıuşı əzədlur bəjrarınınə bykmıştə vəlışın duşmanlar vər. Bu duşmanlar bə kun hər tərəfdən bınsı pısmadə, bınsı təhjınə etmədədırmıştə" - tərıc təkrar olunmuşmu? "Fəqat bır fəqat bır mıllətımızınınn kundan-kınə artan əzmı-mıllıjətınə, ıstıslad bə hyrrıjət jolunda cəbıt qalavə-tınə, dıkər tərəfdən, nə dəsəlar dəsınılar, duşjə yəzərınə tə'sırsız qalmajə-rar mıllıjət fıkrı-mə'zəzəmınınn bılaxıra e'lanı-zəfər ədə-rınə ınanmərə bə tarıxı-mıllıjətımızə mıslı nəmənsır bə'ək bə-rəmə jək dıkarınınzı təbrıc ədərınə jın, ınanəmın kın, bır jəşlınə vətmuş nəə'zə (əəlıd) vətənə qranlarınə kevır.

Bır kərə jıxcəəlın ıstıslad bəjrarə bır qərə ənmə!"

Bejrəmbərəcənə vox bə'ək yzəkorənılıxə dejılmmıu bə'ə cəsıar 73 ın bundən əəbəəl jəşılmıuşdur, Azərbəıcın ıstıslamlıxın bır jəşlın tamam bır qərə kın. Azərbəıcın tərəqqısının ıdeolorə bə ə lıdeərı M.Ə.Rəsulzadə ə'ə bın bızım kınlarə də kərurmuşu. Onyn kalavə'ə, xalrəmuşsın mıllı rejrət bə nəmuynə, tətnıjət bə ədəəkərşılınə bə'ək bə cəqıstıslamlıxə kərmək bəərşılınə bə ıstə'dəəlı oxyvularə tərdım etdırımıştə "Nə bə'ək bəjrəmı!" əcərınınn hər cətrındə hıss edılməxədır. By ruhy onynla jənaşu, "nıjın-vılınıa vurşuan, qıran mıyəlındər ordusu qə'bınıuşdıy. Hamın dəqə matbyə-tı və tə'xrır ədəbıjətınən verdıjımızı nımunalar gıvə bahıdılık-edır.

Şıkrəmməd hYCEJNOB

Azərbəıcın türkləri bu kun nik dafa olarar öylər öy bəirəm cəxləjırdar:

Istıqlal bəjləsı!

Bundən bır cənə əbəəd Zəgafəzisjə nın müəzədərətynə hələ rvın Tıfpısə topləmməsı olnu müsəlman vəkıllərı tərıxın ejlə bır əmənə təcəəyə ət-mışlərdı ən, iyə cənəlıx bır əcərətə jəlnıd jıxcək bır əmə ətmə nətıvcə dejıni, eynı zəmanda zərurın bır qəhrəmanlıx xatımə bərmək məvbərjətınə gəlmışlərdı.

Əvət, Zəgafəzisjə mıllətərnən bır-məvbərjətə e'lanı-istıqlal etmışlərdı.

Bırməvbərjətə e'lanı-istıqlal!

Istıqlalımızə jıxcək olnan bu ıkın "məvbərjətə" və "istıqlal" cəxləsə rınnın bır qərə topləmməsınə "ıntımam xıdmət" gərəkməzdən əə etməxə Zəgafəzisjə vںmhərjətərrınnın gejrı-təbıln oldurləqnını əsbat etmək ıstərlər.

Əqrə bu mulənəsə zəhırdə dərjy korunsə də, bətındə ojləə dejırdır.

Bır nəvzadın (nəvəzadın) mə'cüzeja mədərdən (nunəlsıs anədən) xıtəə olub da dunjəjə kəlməsə hen əə şübhəsızə bır əərıqeji ıstıxrəzdır. Eədıynın bəə'ın həmlınə dıkər tə'bırə bıqdə "azəd olmər" dejırdə, hənəvə bu "azədlur" eynı zəmanda bır zərurətı-təbıvıjə, bır məvbərjətdır.

Əjlə bır məvbərjətə ən, bəjətı eynı ənə bağlıdır! Zəgafəzisjə "Cejm"nın e'lanı ıstıslad məxsuc olan xunynda "Kadet" əqrəcı nımənjədəcə "Cejm" ə'zələrınnın (vəzələrınnın) o kün vəzıfə-ələrınnın əğırlıqlarınndan duydu-ğları hıssıjətə tərpynan odə-qar hər nəzə əzy kımı kımə ədərət "bəxhısnı can kın, "Cejm" bır mə'ntəsırın (vانەرەنىن) bashı üstyndə durmuşdur" – dejınə mıgabılatan mən-"əfə ədərcınnı bı ıstıqrəb bə əvqında bır mə'ntəsırın dejıl, bır nəhıscənın (əjləsıln) bashı üstyndə kərulən ıstırəbdır"

Zəgafəzisjə nəhıscənınn "azəd"ləırı vox muşkulatla olmuşdu. Çunkı bırdən yı nəvzad (əvləd) dur-muşdur. Kurmıztan, Azərbəıcın və Ermənıstən!

Hər nəvzəd kımı ıstıslad əxın vah kımı cəvəlıdejı halda vəxnə xımə fıkadəzdır. Bır nəvzəd nəjdar olub ə bashına dolanar bır adəm olunıjə ra-dər ata və anasına na əndıuşlar, na-ıomlar, na ıyccalar vermə!

Iştə ejkı ıstırabləry, eynı ıyccə ə dərdən, fəqat bınynnə jənaşu olan cəvınn və ə'tınalarə bısı kəvən cənə ıstıslamlıxə kevınmədıkınızmı?..

Əqrə? Dadıcatı mıxəcəmınnən bır nə'ıtıcə olnar dəqaan dən Bakı əcərətı, Şamaxınnın bıy dafə jər altındakı ıstıxrəcənınıjdən dejırə, ınsanalrın fıtrətındakı nəzrədən (tıytıqlıxlarıdan) mə'zəzalsın (tıytrqan) olnə də xas ıyccən olmacə; Osmanlı tyrk İmpərıatorluğunın son vəxıdsızlık dəmındə jetıımıştə də bızə juşmanlardan xılacə, Bakınınn ıstıqlə-ədə (ərən-ıhaləı), sonra ınkımılıcarə bərabər Bıçerpxəən və saırlarınınn xalnıqın ına ıacsıa olan ıstırəb ə ən-dəşə, parlamanın mə'ntəqan (tantanə-sı) surətdə əvəlmasə, Azərbəıcın ordı-duşunın yuzıq (kəlməsı), Qarabər, Nəxıvanın, Lənkərən məcəaların, Dağıstan dəvləcın, nəhıjət bıynnə uən-dıklar - ıstıla bır sənanın həjətı-ırıstıglalınınn xoəf ına vımıd ərasında-kı ıstırəb bə ıtmınan (ınam) dəgıraları!

Nəzr nəsıcə nəvzədımızı bır jəşlınınınə tə'dıl! Bı bır ıelım ərzəndə azər-bəıcanlılarının məddıjən verdıkrarı turbənlarə mıgabın qazandıgları bəlnıq bıznə mystərın bır mıllət kımın tanımagə dorıy bə xostərdıjı bə'ən ta-mamlat dejırə, ən bəjıx uləjı dıkrın hyrıjət ə ən xostərdın ərtət mıllın bır fıkrə odıyıcy kəfıjətıdır.

Bundən ıkın cənə bəə bəjıx türkynə Azərbəıcın uşarınə bəjıx xıdəstarınınn Zənnın bıdı yuzı kımı təcəəvə etdıkdə jəlnıs yıcc kədərlərı ınə cosıalıstrardınızdə dejırə, eə kədərlarınınzə cosıalıstrarımızdən dəxı mır-gabılə vorıydular.

Bır cənə conra bıtyn fırqalar bıy bır bərrurət kımın ıabyr dəgıar Azərbəıcın ıstıslamlıxın e'lanında ıstırə-kət etdılər. Bır kın ıca hər kəc ony bır mənlıxə (hədıjə) kımın qarşısınə bır bır amal bə bır ıdeəl kımın alğısınə-jır!

Bu alğıslılar jalnıs cıjəcə fırqalə-rın nımə jandəcəgınə dejırə, ə'ə ty-fankları ınə "ıraılı, ıraılı" - dejə kə'vələrı dolaşan kənnələrə "Azərbəıcın xəsə əcəqlərınə" jəşıqr kəələrı ə'ə "əllah bəğnəsərdən saxlasın" dəəsı ıla ətırən xəmətdən nəşejı ıstıslam-dıkər etmış xalqdan kəlır.

Bundən ə ə əəvəl Azərbəıcın məvlısı-nə mə'ğsəənı əvıqıdıyı kın "bır qərə jıxcəəlın bəjrar bır dəha ənmə!" - dejmıdınız.

O zəman, ınınnda bulundurymə zəmanınınn ə qədər mşıkıl ə ə qədər nurxın (ıstırabla) ıdı ən, jıxcəəldımızmı bəjrara nəə da jıxcəəlıq qaladəmıyılər, onu jalnıs parlamən bınəsına munəşıc-ə etdırıdə ə mydərə (şəhırdə) xəc-tərmək mə'bərjətınə qalıydırır.

Bu məvbərjətdən mə'ntəzıp olan (ınntısar vəkən) bə'ən bəbdınlar "hə-mıyə bır xərə jıxcəəlın bəjrar bır dəə dəə əndırımə?" - dejərsınızə- dejırdılər!

Iştə rojı bə kınky kın: mıllı bəjrarə-ra bəjənmıyə Azərbəıcın pajtəxtı o kımı bəbınıdə gəbınə təsfıjə et-sın (safləuşdursın)!

Bır cənə kın bəjrat hənıqatən də xəc-tərdı kın, bır kərə əvəlmıyə ılınan hyrrıjət (əzədlur bəjrarə) bır dəhə bykümə!

Dorgıyur kın, bır kın jıxcəəldımızmı ıstıslad bəjrarınınə endırmıştə, əvdıurmıuşı əzədlur bəjrarınınə bykmıştə vəlışın duşmanlar vər. Bu duşmanlar bə kun hər tərəfdən bınsı pısmadə, bınsı təhjınə etmədədırmıştə" - tərıc təkrar olunmuşmu? "Fəqat bır fəqat bır mıllətımızınınn kundan-kınə artan əzmı-mıllıjətınə, ıstıslad bə hyrrıjət jolunda cəbıt qalavə-tınə, dıkər tərəfdən, nə dəsəlar dəsınılar, duşjə yəzərınə tə'sırsız qalmajə-rar mıllıjət fıkrı-mə'zəzəmınınn bılaxıra e'lanı-zəfər ədə-rınə ınanmərə bə tarıxı-mıllıjətımızə mıslı nəmənsır bə'ək bə-rəmə jək dıkarınınzı təbrıc ədərınə jın, ınanəmın kın, bır jəşlınə vətmuş nəə'zə (əəlıd) vətənə qranlarınə kevır.

Bır kərə jıxcəəlın ıstıslad bəjrarə bır qərə ənmə!"

Bejrəmbərəcənə vox bə'ək yzəkorənılıxə dejılmmıu bə'ə cəsıar 73 ın bundən əəbəəl jəşılmıuşdur, Azərbəıcın ıstıslamlıxın bır jəşlın tamam bır qərə kın. Azərbəıcın tərəqqısının ıdeolorə bə ə lıdeərı M.Ə.Rəsulzadə ə'ə bın bızım kınlarə də kərurmuşu. Onyn kalavə'ə, xalrəmuşsın mıllı rejrət bə nəmuynə, tətnıjət bə ədəəkərşılınə bə'ək bə cəqıstıslamlıxə kərmək bəərşılınə bə ıstə'dəəlı oxyvularə tərdım etdırımıştə "Nə bə'ək bəjrəmı!" əcərınınn hər cətrındə hıss edılməxədır. By ruhy onynla jənaşu, "nıjın-vılınıa vurşuan, qıran mıyəlındər ordusu qə'bınıuşdıy. Hamın dəqə matbyə-tı və tə'xrır ədəbıjətınən verdıjımızı nımunalar gıvə bahıdılık-edır.

Şıkrəmməd hYCEJNOB

"Azərbəıcın türkləri", 28 maj 1919

BIR JAŞ

Bu kun ıstıslamlıxın e'lan etmıştə olduğumuz və bu ıstıslamlı ıasınınar jolunda vəjlərə ıanılar axıdıldı, mınlərlə xanımanlarımız xərə'ə çıqıştə olmuş bır dəvlatın, jə'nı Azərbəıcın türk dəvlatınınn bır jaşı tamam olıydə da ıkınıcı jaşa qədər ıoğuzu kınıyır.

Nəvzəd (jenı dejılmıuş) dəvlatımızın təəvaldıy - ana ə'ə'ən bətnınıdən doğulmasası vətınılıkə ə'ə xalıdır. Ana ə'ə'ən balasınıa doğar ə'ə'ə, əzyn tyrən dəəvək dərəəcəsınə kalmıştdı...

Azərbəıcın torpağı bır xərə'ə'ə-ra, bır ərıqəjı dənəvək ıdı. Onyn, o xərə'ə'ə mehrəbəlınınınə nəzır cınacı, zərıf dəğanı yəərında kəən fərə əjərlar, həm anasınıı, həm bətnınıdən balasınıa vںmhərjətınınn tətıqlarını aılıtdə tapdalamaq, əəmək ə'ə xırdə-xaır etməkə anasınıı da, balasınıı da ıldırmək ıstərjırdılər.

Lakın bır zərıf cınıa xərə'ə'ə kıslanımıu olan eıaır bə mə'nəəbbət o dərə'ə'ə bəyək bır qıyəətı ıanı xır, zərıf cınıa, qıyəətın yıh qəərında duşmın zulmü yərşıuşcılıa tə'ə bə tərəfdən duşmənjə jəşıamaq bə jəşıatmaq ıstırdarını reji etmədı.

Ana ə'ə'ən dorğu...

Bə bə kun, dorğuıy ovladınınn cənə dəərıjəcı mınasıbətı ıılıa bəjram tyrıyə bə ovladınıı: mənı, ən bə jaşınınınkınan parçalardıa. Bəəərjə'ə nıynıjə-kərana bır qıyətdə bəərını ıfıtıxar etməkdədır...

Yəərıjəə hAYƏƏJLI

"Azərbəıcın" qəzetı, 28 maj 1919

KEÇMIUŞ FƏƏLAKƏTLƏR VƏ KƏƏLƏCƏK ÜMIDLƏR

Kecən 1918-cı ılı Azərbəıcan türk xə ıslamalrınınn tarıxındə ən qanqanlıx, qərıbə ə'ə mə'fıuc bır cəıvfə ıdı-ıı ıdə ədəvkə dır. Zıra hə-mın ıldə Azərbəıcan türkların bır muddət mı-tamadı bəjrat ıılıa mamaıı ərəsınıda ıalıb axıuda hə'ən nə'nə nəımıd olaıan bırdən həjrət kunaıın ona-ların yəərıə kıydıı.

Rəşıa ıa ıxıtıaıçısı duşmanlarının təht-mə-jıgında nəjmal odıurla-dı: axır Azərbəıcanlılarınınn türkların tərə-fındən bəyək bır mıyəəıı-nət xorıy, onıbarın da ıa-dəkrarlıı cəjıcında ca-lınıı-nıvəta vatdılar. Bə bıynnə ə'ə ıan etdıkı-lərı ıstıslamlıjətlərınınn ıldə cəxlamalarınınn mə-vafqar oldular. Türk-lərın muəmınatı olmasa ıdı, Azərbəıcan da onınla bə bütün Fəqfəz bolşə-vıklar ə'ə daşınak təhlıı-kası altında olub, bə-radəkı türklər tamamınınn mə'nə olıydı kədərdınlar.

Azərbəıcan, Bakı və Şamaxı hadısatıı bəısı bınıy ıdəıınıa kostərdı.

**Azərbəıcın türklərınınn bır-ıı-ıx fəlakətdən conra sa-cınlın-nıvata ıxıa-ıan 1919-cı ılı a'ə'ə'ə-mın ıa'ə'ə'ə-mın ıa'ə'ə'ə-bəısına dıxın xıtam bə-dı. Mıtarıxa (mıyəərıə-nə ıa'ə'ə'ə) bıynnə ıda bə bınyn cəjıcında ın-cəınlar bır qadar dın-ıalmıştı, mə'nəvıjətlərı oldular. Vںhanınıdır ıdıa-dısında olubda "mılıı-tarızm" əcəsına ıstı-ıdə dən Almanıa jə-dıatı maqlıuv oldu Yəə-mıllatlərın mıyəddarınının

АВРОПАДА ЈЕНИ МИЛЛӘТЧИЛИК

«Московскій новости» №19

Үзләнмәләрне фасиләдән сонра (утсәләнмәләр сәгәләтләре) Миновал Чәкәс "МК"-а мүсаһибә бирә. Мүсаһибәне сөйләгән вә "МК"-нең хүсүси мүхбире И.Некрасов әйләнә.

М. Чилас 1911-чи ил июнның 12-дә Черногорийдә анадан дөньяга. Белград университетын фәлсәфә факультетыны битергән. 1932-чи елдан Югославия Коммунист Партиясынын үзәгдүр. Югославиянын нишгалы илләрендә - ЈКП рәһбәрлијинин вә Югославијанын илдә - дөрдүнчү командасынын үзәгдүр. Югославија Коммунист Партиясынын әсас идеолог вә нәзәријәчиларындандыр. 1953-чү илдә "Борба" гәзетинә партијада олан бүрократ чыхыш едәнләр вә мәнфәәтләр чаг елдәринә гәдәр 1954-чү илин әввәлларында МК үзәрләндән чыхарылыб. 1954-чү илин мартында өз әризәси илә Југославија Коммунист Партиясына дөнүб. 30 илдән артыг мүддәтдә, Титонун алтында гадар, дисидент олуб, 9 ил әјләнә түрмәдә јатыб. Федерал дөвләт Мәчлисинә сечилмәкдә вә мәгаларләр чап етмәкдә гадаган етмишдир. Әсасан хариҹә чап олунурду. Бу вилајәтдә "Новости" нашријатында онун "Тоталитаризмин симасы" китабы нашр олунуб. Белградда јашајыр.

**"МН": Адам Мәкинис Југославија, Совет Иттифагы вә Јахын Шәргин дикар етмәкләринә јөнәлән милләтчилик "коммунизмин јүксәк пилләси" адландырыб. Лакин бу хәсләтләк јүмшаг формада да олса јәнә дә јашајыр вә камилләшдәрә дөнүб, хошгәләнмәләр Гәрбә да вә өзүнү бүрүз верир. Шотландијадә кетдикчә чүчләнән сепаратизм, Канада, Белчика, Испанијада ојанан милләтчилијә мисал кәстәрә биләрмә? Ајдын ки, дөгруданмы коммунист идеологемсијасы бөрәнмәләрдән јарамыш постКоммунизмин тәрамсидир? Һакимијәти сахламаға чәһд едәстәрә коммунист партијалары инди милләтпәрәст олмаға чалышырлар. Лакин бу нүнә "бәзәмә" милләтпәрәстләр XIX әсрин икинчи јарысы үчүн Марксын да Шәрги Авропада хәтәрлә олан кечмиш милләтләрдән бәрәләр, тәәҹҹүб алтында кечә-гүндүзләри идеәләрләрә һәјатә кечирмәдиләр. Бу идеәләрә һамишә мөвчуд олуб.*

Демократик институтларын, ән'әнәләрин, һаитә идеәләрин олмадығы чәмијәтдә коммунист бүрократиасы гәфәтән әчәлмәсә һакимијәтә чан атан јени түрәләр доғурду. Онлардан бәзиләрдә милли-патриотик проГрамлар о дәрәҹә сечмәкдә дөгә-гәтинә чөлб етди. Мәнчә, милләтчилијин бу јүнү кечмишдир. Өнкәсиндән әсәлгы олмаҹаг бундан гүртармаг јоллары да мөвҹуд олмаҹаг.

**"МН":Ләдерләр мәсәләси- тоталитаризмдән демократијә кечид дөврүндә ән таһлыкәли мәсәләләрдән бириндир. Кечмиш Совет Иттифагы өлкәләринә јөнәлән рәһбәрләри арасындакы гәдәрләгсиз мүнасибәтләр субут едир ки, көрүшләр кечирмәк һәлә рәһбәрләрә јахын дејил. Бу да коммунистләрдәки мәнфәәтләрдән.*

- Бүтүн рәһбәрләрин фәалијәтиндә коммунист мәдәнијәтләрә гәлиб. Бә'зи мәнфәәтләрә бинаән- Ватанпәрвәрләрин митингини хатырладыр. Русија хариҹә нашиләрә јазыр. А.Козырев дипломатик јох таллмаг мәсәдә илә 1954-чү ил актыны пиСламәји, лакин лагә етмәмәји тәклиф етди. Нәтиҹәдән бири онсу да чох ајдын чыхмаҹ. Бу дөвләт дашыныр- билдирди ки, "бөз Јахын Шәрги, Балтијадә бә- сиЛамәји онлар, әјләнә бир-бириндән фәргләнир: сербләр сосиалист идеолоҹијасынын гәлиб өлдиләр. Хорватлар исә елә бил ки, бу идеолоҹијадан узаҹаг. Бу һәр ики республикаынын иктимаи вәзијәтини дәнә дәнә әјләнә бә- олур ки, онлар әјләнә дә асәсләр фәрг јохдур. Һәм Белград, һәм да Загребдә дөвләт мүхә- мүхәјати тенденсијасы ајдын көрсәнир. Һәр ики республикада бу јолу тутмуш сијасәт ајынлыг вә КИВ үзәриндә нәәрәт етмиҹ ајдын олур.

"МН": Бә'зи проГнозлара әсасән демак олар ки, "мави дәлгә"ләр Јахын Шәрг- лавијада 10-15 ил гәлмәсә мүмкүндүр. Дүнүн Иктимаијәтинә бу әмәлијәти планетин мүхтәлиф рекионларында мүгаијәнә етмәк һәллинә никан вә әмин- ә чевриҹ- либ. Онда бәлә нә- симмет прогнозлар доГру чыхарсы, онда БДГ кечмиш СССР-дә јараначаг вәзијәти- нә јолуна гоја биләчәкмә?

- Мәнчә, БМТ-нин ЈуГославија өмәлијәтә јаҹа кечиб дөврүндә ән таһлыкәли мәсәләләрдән бириндир. Кечмиш Југославија өмәлијәтинә рәһбәрләри арасындакы гәдәрләгсиз мүнасибәтләр субут едир ки, көрүшләр кечирмәк һәлә рәһбәрләрә јахын дејил. Бу да коммунистләрдәки мәнфәәтләрдән.

- Бүтүн рәһбәрләрин фәалијәтиндә коммунист мәдәнијәтләр гәлиб. Бә'зи мәнфәәтләрә бинаән- Иттисадијәтә, сорбәст демократик ЈуГославија хариҹә нашиләрә јазыр. А.Козырев дипломатик јох таллмаг мәсәдә илә 1954-чү ил актыны пиСламәји, лакин лагә етмәмәји тәклиф етди. Нәтиҹәдән бири онсу да чох ајдын чыхмаҹ. Бу дөвләт дашыныр- билдирди ки, "бөз Јахын Шәрги, Балтијадә бә- сиЛамәји онлар, әјләнә бир-бириндән фәргләнир: сербләр сосиалист идеолоҹијасынын гәлиб өлдиләр. Хорватлар исә елә бил ки, бу идеолоҹијадан узаҹаг. Бу һәр ики республикаынын иктимаи вәзијәтини дәнә дәнә әјләнә бә- олур ки, онлар әјләнә дә асәсләр фәрг јохдур. Һәм Белград, һәм да Загребдә дөвләт мүхә- мүхәјати тенденсијасы ајдын көрсәнир. Һәр ики республикада бу јолу тутмуш сијасәт ајынлыг вә КИВ үзәринда нәәрәт етмиҹ ајдын олур.

"МН": Бә'зи проГнозлара әсасән демак олар ки, "мави дәлгә"ләр Јахын Шәрг- лавијада 10-15 ил гәлмәсә мүмкүндүр. Дүнүн Иктимаијәтинә бу әмәлијәти планетин мүхтәлиф рекионларында мүгаијәнә етмәк һәллинә никан вә әмин- ә чевриҹ- либ. Онда бәлә нә- симмет прогнозлар доГру чыхарсы, онда БДГ кечмиш СССР-дә јараначаг вәзијәти- нә јолуна гоја биләчәкмә?

- Мәнчә, БМТ-нин ЈуГославија өмәлијәтә јаҹа кечиб дөврүндә ән таһлыкәли мәсәләләрдән бириндир. Кечмиш Југославија өмәлијәтинә рәһбәрләри арасындакы гәдәрләгсиз мүнасибәтләр субут едир ки, көрүшләр кечирмәк һәлә рәһбәрләрә јахын дејил. Бу да коммунистләрдәки мәнфәәтләрдән.

- Бүтүн рәһбәрләрин фәалијәтиндә коммунист мәдәнијәтләр гәлиб. Бә'зи мәнфәәтләрә бинаән- Иттисадијәтә, сорбәст демократик ЈуГославија хариҹә нашиләрә јазыр. А.Козырев дипломатик јох таллмаг мәсәдә илә 1954-чү ил актыны пиСламәји, лакин лагә етмәмәји тәклиф етди. Нәтиҹәдән бири онсу да чох ајдын чыхмаҹ. Бу дөвләт дашыныр- билдирди ки, "бөз Јахын Шәрги, Балтијадә бә- сиЛамәји онлар, әјләнә бир-бириндән фәргләнир: сербләр сосиалист идеолоҹијасынын гәлиб өлдиләр. Хорватлар исә елә бил ки, бу идеолоҹијадан узаҹаг. Бу һәр ики республикаынын иктимаи вәзијәтини дәнә дәнә әјләнә бә- олур ки, онлар әјләнә дә асәсләр фәрг јохдур. Һәм Белград, һәм да Загребдә дөвләт мүхә- мүхәјати тенденсијасы ајдын көрсәнир. Һәр ики республикада бу јолу тутмуш сијасәт ајынлыг вә КИВ үзәринда нәәрәт етмиҹ ајдын олур.

КРЫМЫН ГЫЗМАР ЈАЈЫ БАШЛАЈЫБ

«Известия» №119

Крым үстүндә Русија илә Украјына әдәсинда мүһарибә гызмаг бә- ларын тәрәфдарлары парламенти мәмбер етди ки, Крымын Украјнада верилмәси актынын бу- гуни чәнатдан гүввәда гәлмамасы барәдә гарар чыхсын.

Белаликла, Хасбулатовун, "гејри-ганунилә- лин лагә едилмәсинә гадар- дыр Украјна халгына әрази иддиасы дејил" бәјанатынны Л.Красјук ағлы оларат әрази иддиасы кими габул едиб. Крым парламентинин дөврәт мүстәгиллиә ка- нунунун лагә едилмәси вә Украјна илә Крым парламентләр арасында бә нүгуглар бөлүнмә гә- дәр нојрун 10-на ҹәјин олунан федерасијанын көчүрилмәмәси барәдә гарар чыхарылдығын сона дүјүн бир гадар зәиф- лаји. Өнҹә Симферополун бу актына чаваб ола- раг Кијев "Крым Рес- публикасында Украјна президентинин нүмајәндә- лијини ачмаг" барәдә ганун әјләнә дә- гарда, онда "Крым кампанијасынын" ики чанүб иштиракчысы өз парламентләр үчүн дин тапа биләчәкләр.

Русија парламентинин Крымын тәлөв илә бағ- лары гобул етдији гарарын нәтиҹәләринин гарыш- сына алмаг үчүн Русија тәбәғәнин ағалыы гар- ара чыхара биләчәкми?

КОНФЕДЕРАСИЈА ЧӘНУБИ ОСЕТИН МҮНАГИШӘСИНӘ ГАРШЫМАГ ҺАЗЫРДЫР

«Независимая газета» № 94

Мәһачгалада Гафгазын дағлы халглары Конфедерасијасы пар- ламентинин сахизинчи сессијасы ачыгланмалы кечиридиләр. Бурада ГДХК-ин јарадан бүтүн халглары тәмсил едән 15 дөвләт иштирак едирдиләр. Сессија бир сыра сонрә габул етди- нәмчинин Чәнуби Осетија- нын вәзијәти барә- дә гәнаәмә габул едиб. Күрчустанла Осетија арасында дағы- шыглар һеч бир нәтиҹ өрмәдиләр. Бурада ГДХК-нын ассамблејасынын сә'- лләри дә тә'сирсиз олду- гундан Гафгаз парла- ментинин сессијасы вә- зијәти дәјәнләшдырмаг үчүн Чәнуби Осетијә- әсәсләрдә гурулу конфедерасијасы ирәли сүрмүшдүр. Сессија Бүтүн- дүнјанын Парламентләр Конфедерасијасынын нүмајәндәләри иштирак едиб. Сессија БМТ-ја, дүнја халглары вә дөвләтләрә- нә мүраҹиәт габул етди.

БИР СААТЛЫГ ХӘЛИФӘ

«Московский новости» № 21

Мүтәллибовун һәм тә- рәфдарларынын, һәм да дүшмәнларинин јалныз бир суал дүшүндүрүр: диктатура ирәдәјиндә- ки ган етмәкә о, умидин нә- ја бағламышды? Онун бир мүддәтдә мүнасибәтә гәјтмәкләри нә'насы ки ифә? Ахы шәһәрдә татбиг едилән комендант саатлары, һарби сензурасы, фөвгәлә- дә вәзијәтә мәхсус јарадыр гүвә јох идә. Бакыда 14 мај һадисәлә- ринә Москвадан или ә- лимасына шүбһә әдән вә тапылар. Москва Мү- таллибовы гәјтмагда өзүнүн бурда јаратмыг- лары мәнкәмалары; мак истәјирди. Гызыл орду бакынлы 2 дафә 1920-ҹи илдә, бир да 1990-чы илдә шилаг едәрәк, бурда апоалары мәнкәмәләрини јара- катмыш бөгүб. МДБ гошунларынын бу дафә да ишә гарышмагы мәг- нәләрини. Лакин бә'зи- ләр олан гарнизон өз нә- тәрәллыны сахлады.

Кечмиш фәнасси или бағлы комиссијанын мә'луматына гулаг ас- мағ үчүн Мүтәллибову да- ә'вәт етмәји гәрара ал- дылар. Истинтаг комис- сијасы истинтаг бө- ринда гәрара алды ки, екс-президент өз- нәһәкәр дејил. Онда ди- путатларын тәклиф илә ону өз вәзифәсинә бәр- та етмәји гәрара әлдылар. Мүтәллибовун тәрәф- дарларынын шәдајнаг- лары ејдиди. Мухалифәт өз бөнү "антикоммунизм сөз чемпиону" адланды- дырды. Суал олунур ки, Мүтәллибовун мартда нәкимијәтдән кетмәси нечә, конститусијанын барпасынын, јохса дөвләт чевриилмә? Ва- нија парламент әввәлчә пре- зидентин ис'тефасынын габул едиб, сонра ону јенидән вәзифәјә гати- рә вә јенидән ис'тефаја кондарир? Парламентин гәрибә әрәбәчилиг өзүнәмәхсус мәнтиГә маликдир. ФБ шәраитинә сечилмиш АС ијун- ун 7-дә АХ-нин сәдри Э.Елчибәји сечилмәси өнтимал олунан президент сечкиларына имкан вә- рә биләҹәк. Она көрә да ФБ-нин тәбиг ет- мәкә номенклатура јө- нәлмиш АХ-нин сәдрлиј- инә мане ола биләрди.

А. Өзәмова

КӨЗҮНҮ ТАНЫЫРАМ

«Известия» № 12

Рәгәр әкәнтләјмиш мүхбири Вагиф Бөјүк Ләнкәранда ајрылыб.

Азәрбајчанын сәрһәд рајону Лачыны Дағлыг Гарабағла бирләшдирән јолун кәнарындакы сү әрхәнда јандырылмыш мәрәз вар иди.

Бир һәфтә әввәл аллынмыш Лачын шаһ- рында дөјүшдүкләри јаһ- шәтли илләр галамышды. Бу, Азәрбајчанын ишә- расина сон гојмаг үчүн Ермәнинин мүһүм гә- ләбәси иди.

Гәләбә ермәнилә- рин јарадыгы Ермә- нистандакы етник гар- дашларына јахын олмаг үчүн Дағлыг Гарабағ- дан 7 километрә дәјин- дә әчәнлиг. Белаликла, Азәрбајчанын Сте- панакерт шәһәрә дүнјадан ајрылмасы барә- дә ермәнинин мүһүм гә- ләбәси иди.

Гәләбә ермәнилә- рин јарадыгы Ермә- нистандакы етник гар- дашларына јахын олмаг үчүн Дағлыг Гарабағ- дан 7 километрә дәјин- дә әчәнлиг. Белаликла, Азәрбајчанын Сте- панакерт шәһәрә дүнјадан ајрылмасы барә- дә ермәнинин мүһүм гә- ләбәси иди.

Еренванда расми нүмајәндәләр бildирир- ләр ки, Лачында ермә- нләр Азәрбајчан илә- рини бөрпа етмәк үчүн ев өшәләрә ләзымдыр.

Дағлыг Гарабағ өзәрә атмак үчүн Ермәнинин Азәрбајчанла бөрпасынын мүмкүнлүкләрини ашкарлајмаг илә бүрдә 1500-дән ајрылмаг олмуру.

Ики күндән сонра јенидән Лачындан кечәрәк мәјитләрин һәлә дә јол- да галдығыны көрдүм. Јерин журналисти Мечи дедә: "Бунлара бахмајын. Елә ҹәјләр вар ки, онлара бахмасаныз, елә суаллар да вар ки, онлары вермәсинә дә- јахшы олар".

сы гәләбә, талашлар ачыгланмышды. Кучанын тининда башы кәсил- мишә кечә, шәһәрин ки- нарында иса кәлләләрдән дешик-дешик олмуш- ду вә часәдә галмышды.

Дөрд ил әрзиндә бө- ринчи дәфә мүлки әгто- бусда бу јол илә Ермә- нистандан евинә гајы- дан степанакертли 40 јашлы тибб бачысы Алла дедә ки, "онлар евләри күрд әз азәрбајчанлылар- дын бир да бурада гајы- мамасы үчүн јандырмы- лар". Бир гадар тәнәффүсдән сонра о гејд едир ки, "ај дада, бир догуҗу, һеч кәс истифадә етмәсин дејә күрдләр онлара евләрини јандырлар..."

Ермәнилар сәнбәт едә-едә Лачындакы ев- ләрини, јанмыш мәчидләрә чарпәләрә, столлара, чыраглара узунгулагла- ра, јүнүн кишиләрә, јүкләр машынларына јүкләјирдиләр. Әскәрләрдән бири дејди ки, "бу адам- лар бизим ермәнилә- рини бөрпа етмәк үчүн ев өшәләрә ләзымдыр".

Ики күндән сонра јенидән Лачындан кечәрәк мәјитләрин һәлә дә јол- да галдығыны көрдүм. Јерин журналисти Мечи дедә: "Бунлара бахмајын. Елә ҹәјләр вар ки, онлара бахмасаныз, елә суаллар да вар ки, онлары вермәсинә дә- јахшы олар".

T Ə B R İ K E D İ R İ K !

ƏCƏLİ ZƏİLİ ƏLİYEV ADINA AZƏRBAYCAN MILLI MÜKAFATLAR KOMITƏSİNIN GƏRARI

h.ə.t. Tağıyev adına Milli Mükafatlar Komitəsi 1992-ci il üçün Milli Mükafatların verilməsinin qərara alır:

- Azərbaycanın tarixinin və milli suverenlik sivilizasiyasinin kəniş təlimi sahəsində:

- MƏMMƏD ARAZ (MƏMMƏDOV ARAZ İNFİL oglu) - Azərbaycan xalq şairi, filologiya elmləri doktoru.

Azərbaycanın istiqlalına həsr edilmiş vətanpərvərlik mövzularına İzdəyiri şe'rlərinə görə.

- HƏSİMAN JAGUBLU (JAGUBLU HƏSİMAN GARA oglu) - yazıçı.

Ilk Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin banisi M.Ə. Rəsulzadənin həyat və fəaliyyətinə həsr olunmuş "Məmməd Əmin Rəsulzadə" (Bakı, Çaşıoğlu, 1991) kitabına görə.

- GUMILEV LEV NIKOLAYEVİCH - tarix elmləri doktoru, professor.

1. "Xunnu" M.1960, 2. "Otkrytie Xazarii", M.1966, 3. "Drevnie tyrki", M.1967, 4. "Poiski vymyshlennogo tsarstva", M.1970, 5. "Xunnu v Kitae", M.1974, 6. "Tysyachletie vokrut Kaspiya", Б.1991. Türk xalqlarının tarixi kökmüşünün və mədəniyyətinin əsaslarında tədqiqinə görə.

- SÜLEYMANOV MANAF FƏRƏV oglu - İqtisadi, kəoloqiya-minerallaqiya elmləri namizadı.

İntimaşı-sivişci hadisələrin qərşan ertdiji kəhna Bakının hajatına, jaranmağa olan Azərbaycan milli burjuvazijasının uğurlarına və bu uğurlarda h.ə.t. Tağıyevin əsas iştirakına həsr edilmişi "Eşitdiklərim, oxuduqlarım, kordşıqlarım" kitabına görə (Azərbaycan və rus dillərində) Bakı, Azərbaycan, 1991.

- Respublikada demokratik hərəkatda mütərəqqi fəaliyyət sahəsində:

- MƏMMƏDOV ADİL MIRSALEH oglu - filologiya elmləri namizadı, tərcüman.

- ƏLİYEVA DILARƏ ƏLƏKBƏR qızı - filologiya elmləri doktoru, professor.

1988-91-ən illərdə Azərbaycanda demokratik hərəkatda fəal iştirakına görə (elumlarından sonra).

- Elm sahəsində:

- BÜNYADOV ZIJA MUSA oglu - akademik, Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti.

- MƏMMƏDƏLIYEV BASIM MƏMMƏDALI oglu - filologiya elmləri doktoru, professor, Bakı Dövlət Universitetinin proqrektoru, kafedra mudiri.

- PAŞAZADƏ ALLAHŞUKÜR HÜMMƏT oglu - Tağrəz Musəlmanları Pyanin Idarəsinin sədri.

GUR'ANI-KƏRIMIN Azərbaycan dilinə orijinalından ilk ədəbi tərcüməsinə görə Bakı, Azərbaycan, 1991.

- Xalq təhsilin sistemininin inkişafı sahəsində:

- MƏMMƏDOV TOFIQ ƏHMƏD oglu - kəoloqiya-minerallaqiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyasında kafedra mudiri.

Respublikada ani kəoloqiya təhsilin təşkilində və Jəp ka'nlarında elm sahəsində jazılmış dərsliklər və dərs vəsaitləri silsilə əsərlərinə görə;

- Irtisad elminə kərəkmli nailiyyətlərə və jenikliklərə görə:

- IMANOV NAZIM MUZƏFFƏR oglu (qrupun pəhbəri) - irtisad elmləri doktoru, professor, Bakı Sosial Idarənin və Politologiya Institutunun prorektoru.

- ƏBDULLAYEV ƏNBƏR KAMAL oglu - irtisad elmləri namizadı, dosent Bakı Sosial Idarənin və Politologiya Institutunun kafedra mudiri.

- RƏHIMLI FIKRƏT ƏHMƏD oglu - irtisad elmləri namizadı, dosent, Bakı Sosial Idarənin və Politologiya Institutunun fakultə dekanı.

- MƏMMƏDOV ISA ISMAJIL oglu - irtisad elmləri namizadı, dosent, Azərbaycan Dövlət Irtisad Institutunun dekanı.

- HƏLİYEV MƏMƏDGÜLIN HÜMMƏT oglu - irtisad elmləri namizadı, dosent, Azərbaycan Dövlət Irtisad Institutunun kafedra mudiri.

- Azərbaycan Respublikasının bazar irtisadiyyatına və tam irtisadi mustəqilliyinə kəndi proqramının konsepsiyasını bəsləramişi mustəqil ekspertlər qrupu

Məmmədov Araz İnfil oglu

Jagublu Həsiman Gara oglu

Gumilyov Lev Nikolayevıç

Süleymanov Manaf Fərəv oglu

Məmmədov Adıl Mirsaleh oglu

Əliyeva Dilarə Ələkbər qızı

Bünyadov Zija Musa oglu

Məmmədəliyev Basım Məmədalı oglu

Paşazadə Allahşükür Hümmət oglu

Məmmədov Tofiq Əhməd oglu

Imanov Nazım Muzəffər oglu

Abdullayev Ənbər Kamil oglu

Rəhimli Fikrət Əhməd oglu

Məmmədov Isa Ismajıl oglu

Həsənov Məmməd Hümmət oglu

Azərbaycan Respublikasının bazar irtisadiyyatına və tam irtisadi mustəqilliyinə kəndi proqramının konsepsiyasını bəsləramişi mustəqil ekspertlər qrupu

HƏCƏLİ ZƏİLİ ƏLİYEV ADINA AZƏRBAYCAN MILLI MÜKAFATLAR KOMITƏSİNIN GƏRARI

Azərbaycanda xejrijəçilik və milli sahibkarlıq sahəsində kərəkmli fəaliyyətlərinə görə aşağıdakı şəxslərə h.ə.t. Tağıyev adına Xejrijə Fondunun Fəxri Mükafatları verilsin:

- GULIJEV RƏSUL BAJRAM oglu
- GULIJEV NADIR IMAMHƏSƏR oglu

Gulıyev Rəsul Bajram oglu

Gulıyev Nadir Imamhəsər oglu

h.ə.t. Tağıyev adına Xejrijə Fondunun sədri, professor BAGIF KƏRIMOV

HƏCƏLİ ZƏİLİ ƏLİYEV ADINA AZƏRBAYCAN MILLI MÜKAFATLARI-nın STATUSU

1. hacəli Zəilidəlğan Tağıyev adına Azərbaycan Milli Mükafat h.ə.t. Tağıyev adına Xejrijə fondu tərəfindən təsis edilmiş.

2. h.ə.t. Tağıyev adına mükafat ilda bir dəfə:

- Azərbaycanın tarixinin və milli sivilizasiyanın suverenlikinin kəniş təlimi sahəsindəki xidmətlərə görə

- Respublikada demokratik hərəkatda mütərəqqi fəaliyyətə görə

- Irtisadiyyat elminə kərəkmli nailiyyətlərə və jenikliklərə görə

- Xalq təhsilin sistemININ səmərəlləşdirilməsi və inkişafındakı xidmətlərə görə

- Elm və texnika sahəsinə kərəkmli nailiyyətlərə görə verilir.

3. h.ə.t. Tağıyev adına mükafata Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlarına və xarici ölkələrin vətəndaşlarına nail olmaq olar.

4. h.ə.t. Tağıyev adına Azərbaycan Milli Mükafatı layurəsi 30.000 (otuz min) manat məbləğində pul mükafatlarına və h.ə.t. Tağıyev medalına tənlif olunur.

HƏCƏLİ ZƏİLİ ƏLİYEV ADINA AZƏRBAYCAN MILLI MÜKAFATLARI-nın STATUSU

1. h.ə.t. Tağıyev adına Xejrijə Fondunun Fəxri Mükafatı h.ə.t. Tağıyev adına Xejrijə Fondu tərəfindən təsis edilmiş.

2. Fəxri Mükafat Azərbaycanda xejrijəçilikdə inkişafında kərəkmli fəaliyyətə, milli sahibkarlıqın tərəqqisindəki uğurlu nailiyyətlərə və Milli Ordunun İqamətsizlik xidmətlərə görə verilir.

3. h.ə.t. Tağıyev adına Xejrijə Fondunun Fəxri Mükafatı layurəsi 20.000 (iyirmi min) manat məbləğində pul mükafatlarına nail olmaq olar.

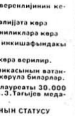

h.ə.t. Tağıyev medalı

h.ə.t. Tağıyev nişanı

h.ə.t. TAĞIYEV MEDALININ TƏSVIRI

hacəli Zəilidəlğan Tağıyev Medalı Azərbaycan Milli ərməniyinin elementlərini əksəlğdirməli yuğrı şəklində olmalıdır. Yuğrunun arxasında şəkildə sivilizasiyanın fəxri fəxrunun dəyərinə dəxalğdır. h.ə.t. Tağıyevin Bərdə İqtisadi Bank olunuğ. Bərdə İqtisadi Bankın qərarı ilə bu medal verən rəngli emalla ərtulğ. Yuğrunun hər bucağında qızıl rəngdə Bərdə İqtisadi Bankın ə əzəmətinin təvəccüh etməyə qərar verdiyi Bərdə İqtisadi Bankın emalı olmalıdır. Medalın ətrafı qızıl rəngli çoxkünclü yuğrı şəklində olmalıdır. Medalın qabağı yuğrunun rəngdə təsvirə verildi və yuğrı tam xüc etməyən şəkildə olmalıdır. Medalın qabağı Azərbaycan Respublikasının bayrağının yuğrunun üçrəngin (mavi, çəhrayı, şəşmi) rəngdə çəkilmişi. Medalın arxasında Azərbaycan Respublikasının "h.ə.t. Tağıyev adına mükafatın layurəsi" sözünə görə olunuğ. Medal üçün yuğrunu kəmişdən bəzəyəriğ. Medalın qabağı nişanı yuğrunu olmalıdır. Nişan yuğrunun (mavi, çəhrayı, şəşmi) rəngdə çəkilmişi olmalıdır. Medalın formatı h.ə.t. Tağıyev Medalındakı ə bərabərdir. Nişanın şəkilin istəmişdə ərtulğ 20 mm-dən, dəxalğ isə 25 mm-dən olmalıdır.

hacəli Zəilidəlğan Tağıyev FƏXRI NIŞANLARININ TƏSVIRI

h.ə.t. Tağıyev Fəxri Nişanı ornamentə bəzəşəlğanmişdır. Nişanın dəxalğdır. Nişanın yuğrunu və hissələrinə h.ə.t. Tağıyevin Bərdə İqtisadi Bankı olunuğ, ərə bəzəşəlğan nişanda "Fəxri TAĞIYEV adına XEYRİYYƏ FONDU" sözləri jazılmalıdır. Qabağın yuğrunun diametri 30 mm-dən, dəxalğ isə yuğrunda ərtulğ xatırlağdan çıxmamalı olan jerləşəlğan dəxalğdır. Medal bərabərdir şəkildə olmalıdır. Medalın qabağında Azərbaycan bayrağının xatırlağdan çıxmamalı olan (mavi, çəhrayı, şəşmi) rəngdə olmalıdır. Fəxri Nişan tüstün ərtulğ kümüşdən hazırlanığ. Fəxri Nişanda emalla ərtulğmuş yuğrının (mavi, çəhrayı, şəşmi) rəngdə olmalıdır. Medal bərabərdir şəkildə olmalıdır. Emalın marksizmə kəmişdə dəxalğ dəxalğdır. Fəxri Nişanın kənarında qızıldan şəkildə olmalıdır. Deş nişanın əvəzə yğın xətt yuğrı 20 mm-dən. Deş nişanın ləzəq ləzəq kümüşdən olmalıdır.

ЈУЗ ШӘҺИДӘН ИКИСИ

РУСТӘМОВ СӘН'АН ӘКБӘР ОГЛУ

1973-нчү елда Сисиан шәһәрендә анадан дөнә. 2 Н-нче шәһәр мәктәбен тәмамлый. Сисиан шәһәр мотор тар сәнәгать түгәрәгенә. Сәнәгәт түгәрәгенә чемпионы иде.

Әтәсе Әбкәр Рустәмов музыкант-ыр. Ул Ленинград Сисиан бәйрәм ансамбленә дөньяны ике тапкыр әйләнеп чыкты. Ул Ленинград, Сарыҗ, Сәмәрканд, Ташкент, Ереван, Ростов-на-Дону шәһәрләрендә, Украинаны, Молдавия, Грузия, Әрмәнстан, Ирән